

'hak-al'

105.10

Fam. van der Kooij
Vliegerweg 3
4101 JK CULEMBORG

1
FEBRUARI
1992
18^e JAARGANG

natuur-en vogelwacht
CULEMBORG

Kontaktadres:

Natuur- en Vogelwacht Culemborg,
Postbus 381, 4100 AJ Culemborg.

Bestuurssamenstelling:

Wim Kievit, Verdijkstraat 13,
4102 CL Culemborg; tel.: 14561.
Gerard van Ruiten, Verdijkstraat 9,
4102 CL Culemborg; tel.: 19581.
Frans Waroux, Moerbeiboom 45,
4101 WC Culemborg; tel.: 15393.
Breun Jansen, Eikeboom 31,
4101 VA Culemborg; tel.: 14885.
Leo v.d. Kooij, Vliegerweg 3,
4101 JK Culemborg; tel.: 15450.
Kars Veling, Gandhi 91,
4102 HK Culemborg; tel.: 17822.
Henkjan Kievit, Lange Havendijk 34,
4101 AT Culemborg; tel.: 21425.

Klubhuis:

"De Ketelvink", voormalig "Ketelhuis" op
Terweijde, Middelcoopstraat 1A Culemborg.

Bibliotheek:

Gerrie Monfils (tel.:03473 - 77638)
Cor Maurice (tel.:03450 - 20857)
Boeken / verslagen in "De Ketelvink".
Geopend: vrijdag van 19.00 uur tot 20.00 uur,
uitgezonderd de maanden juli en augustus.

Lidmaatschap:

Nieuwe leden opgeven bij de penningmeester,
evenals adreswijzigingen.

Penningmeester:

Frans Waroux, Moerbeiboom 45, Culemborg,
tel.: 03450 - 15393.
Gironr.: 34.33.351 t.n.v. F.H. Waroux,
rek. Natuur- en Vogelwacht Culemborg.

Kontributie:

Betaling per toegezonden acceptgirokaart.
Jeugdlidmaatschap f 12,50 per jaar, volwassene,
gezins-, postlidmaatschap f 25,- per jaar.

Redaktieteam en -adressen:

Breun Jansen, Eikeboom 31,
4101 VA Culemborg; tel.: 14885.
Gerard van Ruiten, Verdijkstraat 9,
4102 CL Culemborg; tel.: 19581.
Harry v.d. Warenburg, Grondzeilerweg 9,
4105 HJ Culemborg, tel.: 14358.

Plantenwerkgroep:

Wim Rubers, Joh. Frisoplaats 6A,
4196 AC Tricht; tel.: 03455 - 73354.

knotwilgenwerkgroep:

Wim Smits, Schoolhof-Oost 24,
4105 AS Culemborg; tel.: 16575.
Harry v/d Warenburg, Grondzeilerweg 9,
4105 HJ Culemborg; tel.: 14358.

Paddenwerkgroep:

Harry v/d Warenburg, Grondzeilerweg 9,
4105 HJ Culemborg; tel.: 14358.

Zoogdierenwerkgroep:

Gerard van Ruiten, Verdijkstraat 9,
4102 CL Culemborg; tel.: 19581.

Koördinatie vogelwerkgroep:

Henkjan Kievit, Lange Havendijk 34,
4101 AT Culemborg; tel.: 21425.

Insektenwerkgroep:

Henkjan Kievit, Lange Havendijk 34,
4101 AT Culemborg; tel.: 21425.
Kars Veling, Gandhi 91,
4102 HK Culemborg; tel.: 17822.

Inleveren waarnemingen:

In de daarvoor bestemde bak in "De Ketelvink"

Begeleiding jeugdgroep:

Kars Veling, Gandhi 91,
4102 HK Culemborg; tel.: 17822.

Nestkasten-koördinatie:

Arjan v/d Veen, J. v. Riebeeckstr. 52,
4105 BC Culemborg; tel.: 21093.

Kampen, lezingen, dia-avonden en kursussen:

Leo v.d. Kooij, Vliegerweg 3,
4101 JK Culemborg; tel.: 15450.

"Het Vogeljaar":

Jaarabonnement door overschrijving van f 21,50
op de girorekening van de N.V.W.C., met vermelding
van: "Het Vogeljaar".

Sekr. Milieuwerkgroep Noordwest-Betuwe:

Postbus 288, 4100 AG Culemborg.
Tel.: 03450 - 13386 of 03436 - 1687.

Aanhangwagen:

De N.V.W.C.-aanhangwagen "Jopie" is voor iedereen te huur voor f 7,50 per dag of gedeelte van de dag (te betalen direkt bij terugbezorging).

Gaarne vooraf reserveren bij Lies v.d. Ham, Brahmsstraat 1, Culemborg. Tel.: 03450 - 18645.

Men dient zelf te zorgen voor de wettelijk voorgescreven kentekenplaat.

Tevens zijn alle schades voor eigen rekening!

Verbandtas en -trommel:

Voor alle activiteiten is een verbandtas en -trommel aanwezig in "De Ketelvink". Aanvullingen z.s.m. na gebruik doorgeven aan de beheerder: Joop Bezuyen, Smetanastraat 23, 4102 BA Culemborg.

KONTAKT-ADRESSEN:**Vogelbeschermingskonsulent:**

Henkjan Kievit, Lange Havendijk 34, 4101 AT Culemborg; tel.: 21425.

Asielhouders:

Alle beschermde vogels:
Lexmond - tel.: 03474 - 1677
Aanneem- en doorgeefadres:
Utrecht - tel.: 030 - 919449

Egelopvangcentrum Maarssenbroek:

Spechtenkamp 159, 3607 KJ Maarssenbroek; tel.: 03465 - 68440.

DIVERSE NATUURORGANISATIES:

Milieu: alarmnummer luchtverontreiniging:
085 - 452220.

Veldpolitie:

Den Hartog: 03437 - 558 (Werkhoven)
Vrieling : 03436 - 1675 (Cothen)
Meldkamer : 03404 - 24824 (Zeist)

Gemeentepolitie Culemborg:

Dhr. Helmond, Boerenstraat 35, Culemborg; tel.: 15744.

Vereniging Milieudefensie:

Tweede Weteringplantsoen 9, 1017 ZD A'dam.

Gelderse Milieudefensie:

Jansbuitensingel 14, 6811 AB Arnhem; tel.: 085 - 515069.

Milieuwerkgroep "Noordwest-Betuwe":

Wim Hijnen, Ravelijnstraat 86, Culemborg; tel.: 03450 - 17932.

Milieuwerkgroep Gelderland:

H. ten Berghe, R. Jacobsstr. 27, Tricht; tel.: 03455 - 3974.

Milieuwerkgroep Houten:

Kon. Julianastraat 13, 3991 DJ Houten.

Staatsbosbeheer regio Betuwe:

Beheerseenheid De Linge, Veerstraat 16, 4148 AG Waardenburg; M.M. Suurmond, tel.: 04181 - 2411.

Vereniging tot Bescherming van Vogels:

Driebergseweg 16 B, Zeist, tel.: 03404 - 25406.

Stichting Het Geldersch Landschap:

Zypendaalseweg 44, 6814 CL Arnhem, tel.: 085 - 420944.

Instituut voor Natuurbeschermings-educatie:

Plantage Middenlaan 41, 1018 DC Amsterdam.

Stichting Natuur en Milieu:

Donkerstraat 17, 3511 KB Utrecht, tel.: 030 - 331328.

Vereniging tot Behoud van Natuur- monumenten:

Noordereinde 60, 1243 JJ 's-Graveland; tel.: 035 - 62004.

Wereld Natuur Fonds Nederland:

Postbus 7, 3700 AA Zeist; tel.: 03404 - 2216.

Wereld Natuur Fonds Nederland, regio West-Betuwe:

sekretariaatsadres:

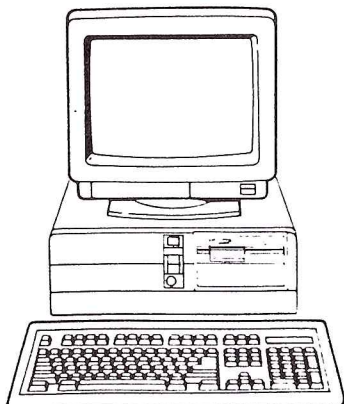
G.J. van Kessel-Heuff, Binnenstr. 3, 4117 GR Erichem; (Pandawinkel) tel.: 03447 - 1637

Greenpeace Nederland:

Postbus 11026, 1001 GA Amsterdam.
Damrak 83-II, 1012 LN Amsterdam; tel: 020 - 236545 / 231843.

VOORWOORD VAN DE REDAKTIE

Wat in het vat zit verzuurt niet, zullen we maar zeggen! Op pagina 6 en verder vindt u alsnog het verslag van het plantenkamp Bentveld, zoals gehouden van 30 augustus t/m 1 september 1991.

Hoewel het volgens de kalender nog hartje winter is, wordt toch nu al gedacht aan de beschermende maatregelen die onze Paddenwerkgroep mogelijk zal gaan uitvoeren in het komend voorjaar. Op 20 februari a.s. zal hierover een bijeenkomst worden gehouden in de Ketelvink vanaf 20.00 uur. Een ieder die deze koudbloedige dieren een warm hart toedraagt en effectief aan de uitvoering van de bescherming wil meewerken, is van harte welkom.

Voor het eerst in het bestaan van de N.V.W.C. zal er, in samenwerking met de Vlinderstichting, een **Vlinderkursus** georganiseerd worden in de zomermaanden. Meer informatie treft u aan op pagina 18 en 19.

De redactie wenst u veel leesgenoegen toe en zou het bijzonder op prijs stellen de kopy voor het aprilnummer vroegtijdig, dus vóór of op 18 maart a.s., in haar bezit te hebben.

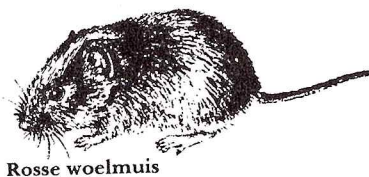
Uit de verslagen:

16 december 1991:

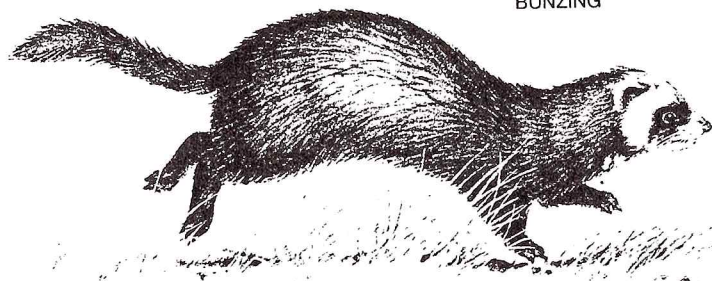
Zoogdierenwerkgroep zal van eind februari t/m eind mei 1992 een presentatie met foto's, panelen, e.d. verzorgen in de vitrine aan de Triosingel.

20 januari 1992:

Lopende zaken afgehandeld.

Rosse woelmuis

BUNZING

Index:

- pag. 4 - In memoriam Han Jansen-van der Wey.
- pag. 5 - Natuur- en landschapswaarde in het buitengebied van de gemeente Culemborg.
- pag. 6 - Verslag plantenkamp Bentveld, 30 augustus t/m 1 september 1991.
- pag. 10 - Vogelwaarnemingen.
- pag. 11 - N.V.W.C. op S.R.C.
- pag. 12 - Jeugdtribiek.
- pag. 14 - Winterstootvogeltelling van 17 jan. jl.
- pag. 17 - Nieuwe opzet eerste woensdagavonden van de maand.
- pag. 18 - Opzet Vlinderkursus N.V.W.C.
- pag. 19 - Winterkamp in Gaasterland.
- Oproep uileballen/braakballen.
- pag. 20 - Een beter milieu begint bij jezelf?
- pag. 21 - Jeugdprogramma oudere jeugd.
- pag. 22 - Jeugdprogramma jongeren.
- Biebnieuws.
- pag. 23 - Congres Verantwoord Faunabeleid.
- pag. 24 - Excursie- en activiteitenprogramma.

In memoriam Han Jansen - van der Wey

Op 27 december jl. werden wij opgeschrikt door het bericht dat Han was overleden. Schrik, ongeloof, verdriet. Hoe kan dit nu, was onze eerste reactie. Onmiddellijk gaan dan je gedachten terug in de herinnering aan wat was. Han, meelopend met inventarisaties.

Han, voluit meedoend aan spelletjes tijdens kampen. Onze eerste voorzitter toen er structuur in onze vereniging moest komen. Wat heeft zij gewerkt en gepraat om het oude ketelhuis van de gemeente als clubhuis te krijgen.

Wat kon Han genieten van de natuur, een eenvoudige bloem kon zij vol bewondering zorgvuldig bekijken. Wat was een kamp zonder Han? Wie moest er dan koken voor zoveel mensen? Han wist immers precies h e dat moest.

Hoewel zij de laatste jaren wat minder aanwezig was door haar werkzaamheden leefde zij mee met ook haar N.V.W.C.

Soms, op een dialezing onverwacht binnenkomend, genoot zij intens van hetgeen aan natuur zichtbaar werd gemaakt, of in gesprekken met vele bekenden.

Helaas is hier een einde aan gekomen. Het is of een stukje van de N.V.W.C. is afgesneden.

Op 3 januari hebben wij haar op haar laatste reis begeleid. Het was goed om met elkaar afscheid te nemen van Han. Wat overblijft is een fijne herinnering aan haar.

Wim Kievit.

Natuur- en landschapswaarden in het buitengebied van de gemeente Culemborg

In 1991 hebben Wim Rubers en ondergetekende voor De Vlinderstichting uit Wageningen in opdracht van de Gemeente Culemborg een onderzoek uitgevoerd naar natuur- en landschapswaarden in het buitengebied van deze gemeente. Het doel van dit onderzoek was te komen tot een overzicht van actuele, potentiële en bedreigde waarden. Dit overzicht kan worden gebruikt om bij het nemen van beleidsbeslissingen omtrent de bestemming, het beheer en de inrichting van gebieden in het buitengebied van de gemeente Culemborg, weloverwogen keuzen te kunnen maken. In diverse nummers van de Hak-al heeft u het afgelopen jaar kunnen lezen hoe het stond met de voortgang van dit onderzoek. Inmiddels is het onderzoek afgerond en het rapport aan de Gemeente Culemborg aangeboden.

Het gehele gebied is onderzocht op het voorkomen van landschapselementen. In een aantal geselecteerde proefgebieden binnen deze elementen heeft een inventarisatie plaatsgevonden van flora en vegetatie, dagvlinders, amfibieën en broedvogels. Tevens is een aantal gebieden onderzocht op het voorkomen van sprinkhanen en vleermuizen. Van de Natuur- en Vogelwacht Culemborg tenslotte, zijn gegevens van de vlakdekkende broedvogelinventarisatie uit 1989 verwerkt.

Tijdens het onderzoek zijn acht soorten planten van de Rode Lijst aangetroffen, een lijst met in Nederland zeldzame of ernstig bedreigde soorten. Van de negentien waargenomen soorten dagvlinders hebben drie de status van karakteristieke soort. Deze soorten zijn typerend voor een bepaald biotooptype. Negen soorten amfibieën zijn waargenomen, waaronder twee op nationaal niveau ernstig bedreigde soorten. Van de ruim zestig in het gebied aanwezige broedvogels staan er zeven op de Rode Lijst.

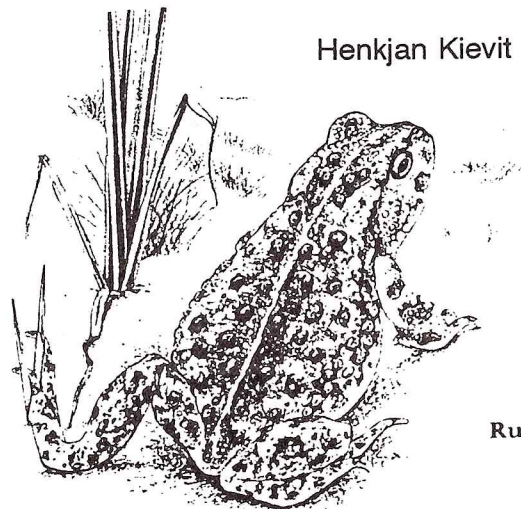
In het rapport zijn de verzamelde gegevens gebruikt om de actuele en potentiële waarden en bedreigingen weer te geven. Tevens zijn in de conclusies en aanbevelingen mogelijkheden aangegeven om bij bestemming, beheer en inrichting van gebieden rekening te houden met de natuurwetenschappelijke waarden en deze, waar mogelijk, te ontwikkelen.

Drie elementen in het buitengebied van de gemeente Culemborg zijn op nationaal niveau zeer waardevol te noemen. Het betreft kleine moerasjes, met name het moerasgebied in de Beusichemse Waard, een rivierduinrestant in de Redichemse Waard en de helling van de spoordijk bij de brug over de Lek. Verder is een aantal elementen vooral regionaal, binnen het rivierengebied, zeer waardevol. Vooral grienden en eendenkooi(restant)en hebben naast een hoge natuurwe-

tenschappelijke waarde een belangrijke landschappelijke en cultuurhistorische betekenis.

In een groot aantal gebieden is een achteruitgang van de natuurwaarden geconstateerd. Vooral intensivering in de landbouw, gepaard gaande met ontwatering, reliëfvernietiging, sterke bemesting en gebruik van insecticiden en herbiciden, is hier de oorzaak van. Het karakter van het van oorsprong natte komkleigebied gaat hierdoor verloren en veel soorten planten en dieren verdwijnen of gaan in aantal sterk achteruit. De wens wordt dan ook uitgesproken dat dit onderzoek niet alleen gebruikt wordt bij het maken van een Bestemmingsplan Buitengebied, maar ook voor het opstellen van een Groenbeheers- of Landschapsbeleidsplan om de resterende natuur- en landschapswaarden voor de toekomst veilig te stellen.

In één of meer volgende nummers van de Hak-al zullen de resultaten van het onderzoek nader worden belicht. Het is de bedoeling u van alle onderzochte groepen een goed beeld te geven omtrent de stand van zaken in het buitengebied van onze gemeente. Wellicht kan dit onderzoek zelfs een basis vormen voor verder onderzoeksactiviteiten van de N.V.W.C., waarbij we proberen onze kennis omtrent het voorkomen van planten en dieren in ons werkgebied zo actueel mogelijk te houden. Hierdoor kunnen we sneller voor- of achteruitgang signaleren en maatregelen treffen wanneer dat nodig is. In ieder geval krijgt dit rapport nog een staartje!

Henkjan Kievit

Rugstreepad

Plantenkamp Bentveld

Terrein: Het Naaldenveld, eigenaar Scouting Nederland. 30 aug. - 1 sept. 1991

Deelnemers: Herman, Leida en Arjan v.d. V., Kars V., Nel en Leo v.d. K., Carla en Wim R., Henkjan K., Nettie B., Derk R., Lucie, Berendien, Joost en Jelle W., Gerrit en Samire S., Paul v. V., Monique v. B., Kees v.d. V., Nico V.

Het jaar 1991 zou voor de plantenwerkgroep in het teken staan van de duinen. Het succesvolle kamp van sept. 1990 op Schouwen smaakte duidelijk naar meer en bij het maken van het jaarprogramma werden dan ook zowel een dagexcursie als het najaarskamp richting duinen gepland. Leo v.d. Kooij is een oud-inwoner van deze streek en hij organiseerde voor ons deze wel zeer fraai aan de binnenduintrand gelegen locatie. Aangekomen in het donker viel het niet mee om de reeds eerder gearriveerde Kuilenburgers in het uitgestrekte dennenbos te ontwaren. Maar jawel, ze bleken zich al aardig aangepast te hebben aan de scouting-sfeer en hadden zich rond een heus plantenkampvuur geschaard.

De volgende dag ontdekten we al spoedig een ander voordeel van dit terrein. De warme nazomer was nog volop aan de gang en de schaduw van dicht opeen staande dennetjes was dan ook zeer welkom.

Na het ontbijt op zaterdag arriveerde Kees van der Vate die bereid was deze dag verder onze excursieleider te zijn. Na enig wikken en wegen werd besloten om gelijk maar de eerste dag een flinke wandeling te maken om gemor uit gelederen der doorstappers te voorkomen. De Amsterdamse Waterleidingduinen werden uitgekozen en via een aanloopje per vierwieler startten we bij de ingang Vogelenzang.

Ook Jelle (ruim 1 jaar!) ging mee. Wij als uit de rivierklei getrokken Betuwenaars konden ons al direct vergapen aan tal van soorten die we bij ons niet hebben want die nu eenmaal lekker warm duinzand prefereren boven onze koude, natte klei. We zagen massa's blauwe Kromhalzen en Slangekruiden en Kees leerde ons het verschil tussen Ossetongen en Hondstongen. Ook demonstreerde hij een wel zeer uit de kluiten gewassen majestueuze Stalkaars.

Het vinden van een groepje Borstelkrans bracht de botanici onder ons in verrukking, een verrukking die wel haast opperst werd toen in de flora bleek te staan dat deze kransen in de duinen uiterst zeldzaam zijn.

Het geplande doorstappen werd er echter niet eenvoudiger op. Enkele heimelijk in het plantenkamp gepenetreerde, met netten gewapende jagers op geleedpotige schepsels, trachtten onze aandacht naar de sprinkhanen en vlinders af te leiden.

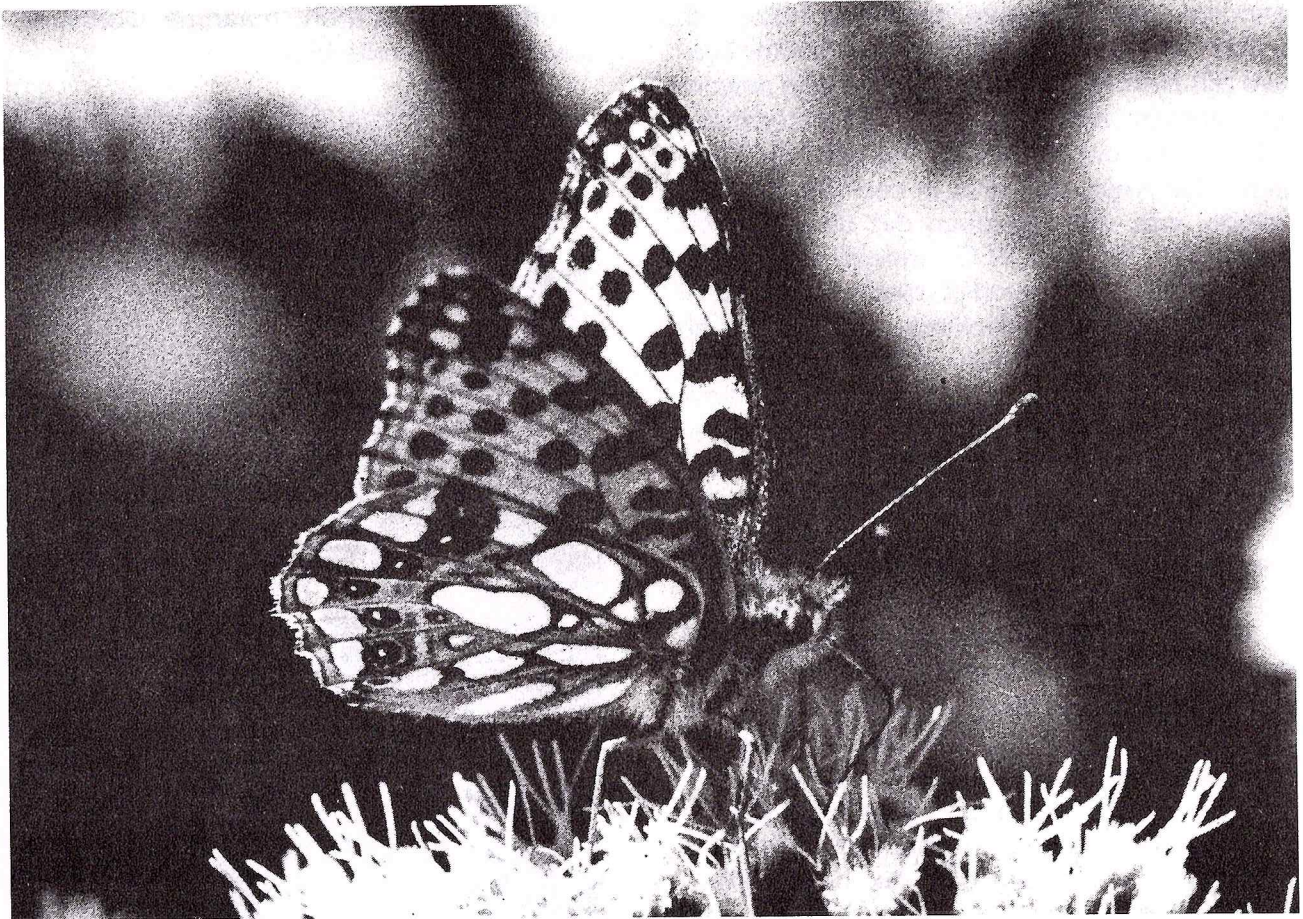
Kees demonstreert ons een Stalkaars. (foto Wim Rubers)

Maar de echte plantenkampers hadden slechts oog voor Vlinderbloemigen. Uit deze familie noteerden we dan ook Kruipend stalkruid en Gewone rolklaver en uit andere families onder meer Glad pazelzaad, Klein springzaad, Boskruiskruid, Kleverig kruiskruid, Wilde kardinaalsmuts, Duinviooltje, Heggerank, Welriekende salomons-

zegel en Aardbeispinazie. Inmiddels was het warm geworden en hadden twee Eva's onder ons verkoeling gezocht in het stromende infiltratiewater. Zij trachtten tevergeefs ook Adam's hiertoe te verleiden. Maar die verlustigden zich liever aan Struiksprinkhaan, Grote teunisbloem, Fraai duizendguldenkruid en aan het lunchpakket.

Na deze pauze vervolgden we een inundatiekanaal om vooral vochtminnende soorten te zoeken. We zagen enkele fraaie groepjes Koninginnekruid waarop talrijke Kleine parelmoervlinders, verder Zeepkruid, Rode waterereprijs, en Echt bitterkruid.

In het water groeide nog Zannichellia, Kamfonteinkruid en Stijve water-ranonkel. Het aantal boeiende planten begon echter sterk af te nemen en hitte en dorst namen navenant toe. Een opsplitsing was het onvermijdelijke gevolg. De doorstappers stapten richting zee en de vlindersaars fladderden richting Bruine Blauwtjes om zich vervolgens ter aarde te stortten om een snelwandelerende rups met opmerkelijk kleuren achterna te kruipen. Deze roodpaarse veelvoeter had opzij een witte zigzagstreep en aan het achterlijf twee draadvormige aanhangsels. De vlindersaars vroegen zich af

Kleine parelmoervlinders begeleidden ons beide dagen overal, ze waren zeer talrijk. (foto Wim Rubers)

wat dit kon zijn want zoiets stond niet in hun boekjes. Na lang beraad werd besloten ze dat het de rups van een Hermelijnsvlinder moest zijn die normaal groen gekleurd is. Een verkleuring wordt wel eens vaker waargenomen zo melden zij, bij rupsen vlak voor ze verpoppen. Deze grote Hermelijnsvlinderrups eet bladeren van wilgen en

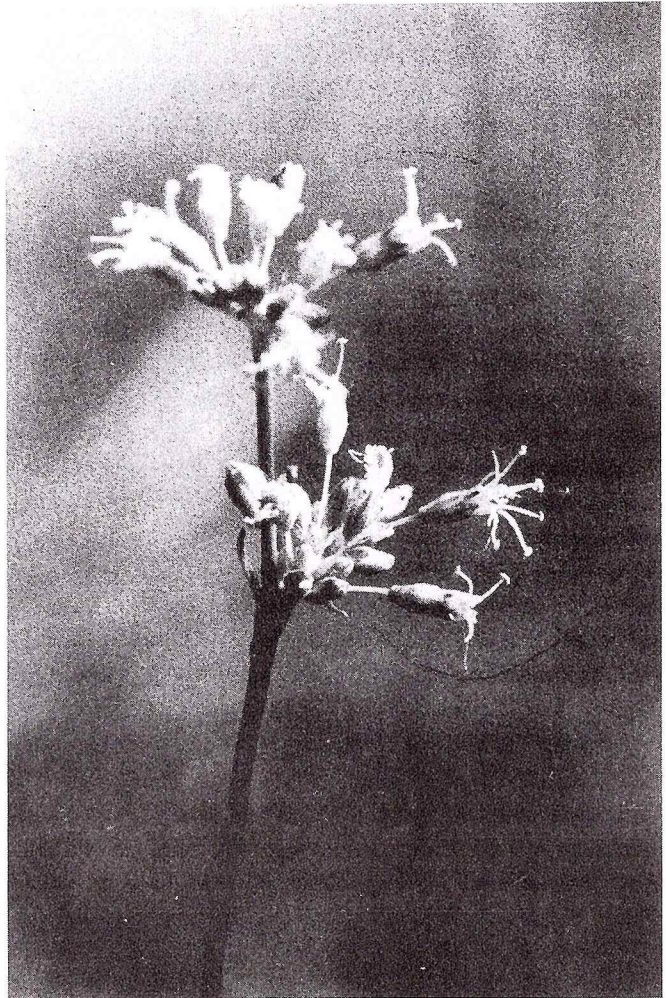
populieren om zich daarna tegen een boomstam in een cocon van fijngekauwde schors en spinseldraden te verpoppen.

De doorstappers bereikten tenslotte het strand maar bij velen was de lust tot zwemmen vergaan en na de totale hergroepering werd besloten tot een geforceerde terugmars om zo snel mogelijk

de dorst te gaan lessen. De echte natuurvorsers onder ons zagen langs het pad terug nog Zee-melkdistel, Duinaveruit, Esdoornganzevoet en de zeer giftige Gevlekte scheerling. De echte dorstlappen waren vooruitgesneld naar wat de stamkroeg van Joost bleek te zijn. Ook Jelle en Berendien waren weer van de Partij. Wat betreft aantal en consumptietempo van de glazen Leffe-bier werden nieuwe records voor de N.V.W.C. gescoord. Na het traditionele macaroniemaal werden evenals vorig jaar weer enkele bomen ingesmeerd met stroop om nachtvinders te lokken. Maar inspectie kon pas later plaats vinden daar we eerst gevolg wilden geven aan een oproep van Kees die in een overmoedige bui het hele kamp uitgenodigd had. Een ware invasie in huize v.d. Vate was het gevolg. In het schemerdonker konden we zijn nieuwe Zandvoortse heemtuin bewonderen waar van nature al tal van karakteristieke duinplanten in voor komen. Al keuvelend bij een glaasje wilde Kees, kennelijk in een sentimentele bui zijnde, ons doen geloven dat dit een soort afscheid van de N.V.W.C. moest zijn, maar hiervan wilden wij natuurlijk niets weten. Snel brachten wij andere onderwerpen ter sprake en Derk ontpopte zich als een vaardige konijnenagelknipper. Bijtijds namen we afscheid van Berrie en Kees om weer verder te kunnen met onze stroperspraktijken. Het vorig jaar op Schouwen beproefde eenvoudige mengsel van bier en bietsuikerstroop moest het in een test opnemen tegen een nieuw brouwsel volgens geheim recept (met rum? niervocht?) dat zoals de samensteller Henk-Jan aankondigde, absoluut superieur zou blijken te zijn. Een totale afgang was het niet te vermijden gevolg. De bomen met mengsel-Schouwen zaten vol insecten zoals Rood weeskind, Huismoeder, Pyramide-uil en Boomsprinkhaan terwijl zich op de bomen met mengsel H-J slechts een verwaalde pissebed bevond. H-J moet innerlijk diep geleden hebben maar liet niets blijken. Enige troost was hem echter nog gegund, een dronken Weeskind trachtte zowaar in H-J's pot met stroop te vliegen, waarna H-J trots verklaarde dat dit het bewijs was dat zijn goedje toch wel werkte.

Het Zondagse ontbijt verliep in gepaste sfeer: ontbijtkoek en kakelverse scharreleieren uit Arjan's eigen fokkerij droegen hier zeer toe bij. Doel van deze dag was het bestuderen van de zgn. oude zeedorpenflora. Van Kees hadden we nog wat tips meegekregen en via de Blinkerweg en het Visserpad maakten we een omtrekkende beweging om het terrein van de Kennemer Golf- en Country Club. Behalve golfballen vonden we in

de bosjes ook tal van zeldzame soorten. Nabij de camping Sandevoerde zagen we enkele planten van de Bleke hemelsleutel, een ondersoort van de Hemelsleutel die ten onrechte niet meer in de laatste druk van de Heukels' Flora onderscheiden wordt. Dit schijnt de enige groeiplaats in de duinen te zijn en de nabijheid van huizen doet vermoeden dat ze hier met tuinafval terechtgekomen is. Langs de Blinkertweg groeide veel Fakkeldras, Tuinasperge (incl. Blauwe aspergekever, tevergeefs keken we uit naar de Liggende asperge), Smal vlieszaad, Boksdooorn (ook oorspronkelijk verwilderd en vervolgens ingeburgerd), Zwenkdravik, en Torenkruid. Langs het Visserpad bleken van de Kegelsilene nog slechts verdroogde staketsels te resteren, maar de Oorsilene was zowaar nog in volle bloei.

Oorsilene bloeide nog. (foto Wim Rubers)

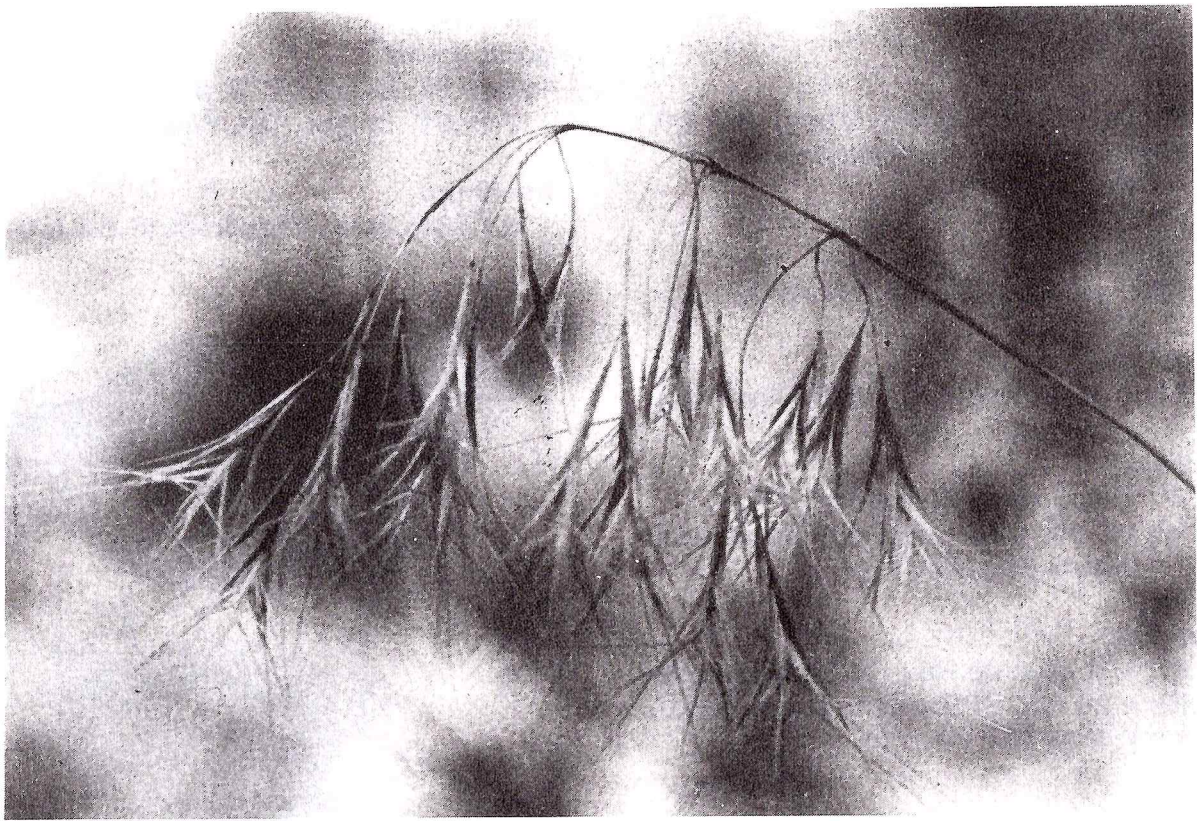
Van deze Oorsilene gaan de eerste bloemen al in mei open! Op deze bloemen schijnen rupsen van een zeldzame nachtvindersoort, het Anjeruiltje (*Hadena irregularis*) te leven. Nog opmerkelijker is dat op de bladen een andere voor deze plant

specifieke nachtvlindersoort leeft: de Oorsilenevlinder (*Coleophora otitae*) een micro waarvan de rups kenmerkende vraatsporen nalaat. Een gele composiet veroorzaakte enige hoofdbrekens, maar tenslotte werd met de naam Schermhavikskruid genoeg genomen. Waarschijnlijk was het exemplaar danig afgevreten (konijnen?) en daardoor nauwelijks herkenbaar. Terug in Zandvoort vonden we op ruderaal plekken nog Stinkende Ballote en in het parkje Kostverloren nog op aanwijzing van Kees het veldje Zandambrosia. De weinige energie die ons na deze forse wandeling nog resteerde hadden we hard nodig om tenten en biezen te pakken en om de te verwachten files van terugkerende badgasten voor te blijven.

Ook deze dag was weer warm en velen van ons zullen zich dit kamp dan ook blijven herinneren als het warmste najaarskamp dat we ooit maakten.

Terugkijkend op een geslaagd kamp resteert mij nog enige vermeldenswaardige vogels, vlinders en sprinkhanen te noemen: Blauwe kiekendief, Krakeend, Roodborsttapuit, Zwart-sprietdikkopje, Knopsprietje en Blauwvleugelsprinkhaan.

Wim Rubers

Zwenkdravik in vrucht. (foto Wim Rubers)

VOGELWAARNEMINGEN

Beste mensen,

Hoewel ik me niet kan voorstellen dat de vogelaars zich erg druk hebben gemaakt om gans of kalkoen in de pan te hebben, is het me niet vreemd dat het aantal waarnemingen wat minder is dan de andere keren. Zo gaat dat, zullen we maar zeggen.

Wel even aandacht voor de tijftjaf op deze lijst, die volgens de Peterson's een zeldzame wintergast is. Nog een eigen - vermoedelijke - waarneming: slechtvalk die achter de duiven van de buurman aan zat. Ik twijfelde nogal - ik ben ook maar een mens die soms méént te zien wat ie graag zou willen zien; maar raadplegingen bij andere vogelaars gaven mij de moed dit toch maar even te vermelden. Bedankt allemaal.

Hans Kortekaas.

brandgans:

- 26.01.92; 25 exx. de Heul, Schalkwijk (excursie)

kolgans:

- 24.12.91; ca. 300 exx. boven C'borg (fam.v.R.)
- 18.01.92; ca. 400 exx. t.p. Steenwaard (B.J.+G.v.R.)

kleine rietgans:

- 02.01.92; 1 ex. Red. Waard (A.B.+S.B.)

zwarte zwaan:

- 28.12.91; 1 ex. Strang Red. Waard (fam.v.R.)

wilde zwaan:

- 03.12.91; 6 exx. einde Weidsteeg (A.B.)
- 03.01.92; 10 exx. SBB-reservaat Beusichemse Waard (B.J.+G.v.R.)

kleine zwaan:

- 28.12.91; ± 30 exx. de Heul, T.T.P. (fam.v.R.)
- 03.01.92; ± 20 exx. SBB-reserv. Beusichemse Waard (B.J.+G.v.R.)

krakeend:

- 26.01.92; 5 exx. op de Lek (excursie)

bergeend:

- 24.11.91; 3 exx. plas einde Weidsteeg (B.J.)

nonnetje:

- 18.01.92; 6 exx. Ravenswaay, Bosscherwaarden (B.J.+G.v.R.)

grote zaagbek:

- 18.01.92; 3 exx. ♀ Fort Honswijk (B.J.+G.v.R.)
- 18.01.92; 9 exx., 4 ♀ en 5 ♂ Ravenswaay, Bosscherwaarden (B.J.+G.v.R.)

brilduiker:

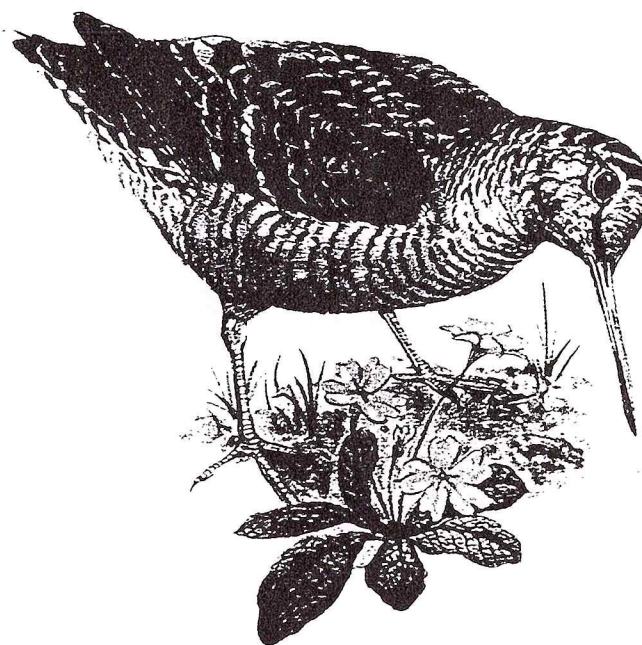
- 26.10.91; 1 ex. ? (J.v.A.,T.K.,P.v.V.,A.B.)

goudplevier:

- 26.10.91; 85 exx. T.T.P. (P.v.V.,T.K.,J.v.A.,A.B.)
- 17.11.91; 13 exx. Red. Waard (A.B.)

houtsnip:

- 12.12.91; 3 exx. Regulieren (S.B.+J.v.A.)

zeearend:

- 26.10.91; 1 ex. Zomerdijk de Heul (G.v.R.)
- 24.11.91; 1 ex. Overzijde Lek (B.J.)

smelleken:

- 26.10.91; 1 ex. T.T.P. (A.B.,P.v.V.,T.K.)

sperwer:

- 18.11.91; 1 ex. Geulstr./Dijkzicht (K.I.J.)
- 01.12.91; 1 ex. Voorkoop Sleutelbl. (fam.v.R.)
- 14.12.91; 1 ex. Verdistr./Chopinpl. (fam.v.R.)
(meerdere keren waargenomen)
- 24.12.91; 1 ex. tussen Station/Markt (fam.v.R.)
(meerdere keren waargenomen)

ransuil:

- 03.01.92; 1 ex. langs Beus. dijk (A.B.+S.B.)

tjiftjaf:

- 18.11.91; 1 ex. tuin Verdijkstraat (fam.v.R.)
- 08.12.91; 1 ex. tuin Verdijkstraat (fam.v.R.)
- 28.12.91; 1 ex. tuin Verdijkstraat (fam.v.R.)
- 03.01.92; 1 ex. Oranje Nassaulaan (L.v.d.K.)

vink:

- 28.11.91; 1 ex. tuin Eikeboom (S.J.)
- 06.12.91; 1 ex. tuin Eikeboom (L.J.)

roodborst:

- 13.12.91; 1 ex. regelmatig in voortuin Eikeboom
(S.J.)

staartmees:

- 08.01.92; 4 exx. tuin Verdijkstraat (C.v.R.)

ringmus:

- 06.01.92; 1 ex. tuin Eikeboom (L.J.)

goudhaantje:

- 28.11.91; 1 ex. tuin Eikeboom (L.J.)
- 25.12.91; 1 ex. tuin Verdijkstraat (fam.v.R.)

boomkruiper:

- 03.12.91; 1 ex. hoek Weidsteeg/Oranje Nassaulaan (B.J.)

bonte kraai:

- 01.11.91; 1 ex. brug Vianen (A.B.)

Lijst van afkortingen:

A.B.	= Arjan Brenkman
P.v.V.	= Paul van Veen
K.I.J.	= Kees IJdenberg
fam.v.R.	= familie Van Ruiten
S.J.	= Shirley Jansen
L.J.	= Leny Jansen
C.v.R.	= Coby van Ruiten
B.J.	= Breun Jansen
G.v.R.	= Gerard van Ruiten
T.K.	= Ton Koopman
J.v.A.	= Job van Amerom
S.B.	= Stijn Brand
L.v.d.K.	= Leo van der Kooij

Natuur- en Vogelwacht op Stichting Radio Culemborg (S.R.C.)

Zoals aangekondigd in de Hak-al van oktober 1991, heeft onze vereniging sinds augustus 1991 een eigen item in het zondagochtendprogramma "**Aktua aktueel**". Dit item heet "**Kijk op de natuur met de N.V.W.C.**" en wordt rond 10.15 uur "live" vanuit de nieuwe studio naast de Ketelvink gepresenteerd.

Deze rubriek wordt volgens een rooster met veel plezier verzorgd door Henkjan Kievit, Gerard van Ruiten, Kars Veling en Leo van der Kooij. Sinds augustus jl. zijn er vele verschillende onderwerpen behandeld, zoals vlinders, vogeltrek, bomen, stootvogels, wilde ganzen en meerkoeten.

Voor de leden en geïnteresseerden die iedere zondagochtend trouw het programma "Aktua aktueel" van Stichting Radio Culemborg beluisteren - op de kabel op FM 95.5 in stereo en gewoon op de FM 105.8 mono - volgt onderstaand het rooster tot eind juni '92 met daarin de data en de naam van de presentator.

Naam:	febr.	maart	april	mei	juni
Henkjan Kievit	9	8	5	3 + 31	27
Gerard van Ruiten	16	15	12	10	7
Leo van der Kooij	2	1 + 29	26	24	20
Kars Veling	23	22	19	17	13

Wij wensen u veel luistergenoegen toe!

Gerard van Ruiten.

JEUGDRUBRIEK

Hallo
jeugdleden....

We zullen maar denken dat jullie het te druk hebben gehad met al die feest- en vakantiedagen.

Nog niemand heeft een **Logo** bedacht, wel hebben enkele kinderen beloofd er over te denken. Denk jij ook mee?

We hebben wel een prachtige tekening gehad. Helaas kan hij niet afgedrukt worden, want er was gewerkt met verf in allerlei kleuren.

Wie dus een tekening maakt hoeft niet te kleuren; als hij in de Hak-al komt kan iedereen hem zelf kleuren.

Vogel, wie ben je?

Aan jullie verhalen op de jeugdclub hebben we gemerkt dat jullie of in ieder geval de meeste van jullie de eerste jeugdrubriek in de vorige Hak-al gelezen hebben. Sommige van jullie vonden het wel moeilijk. Het is ook moeilijk wanneer je een vogel niet kent de naam te vinden.

Probeer het nog maar eens met de tekening uit de vorige Hak-al.

Als je vaker naar vogels kijkt zal het opgevallen zijn, dat niet alle vogels eenzelfde vorm snavel hebben.

Dat komt omdat niet alle vogels hetzelfde voedsel eten. Je kunt je wel voorstellen dat als je insecten uit hout wilt pikken je niets hebt aan een grote brede snavel. Daar heb je een smalle puntige snavel voor nodig.

Een vogel met een smalle puntige snavel is de **koolmees**.

De koolmees (*Parus major*) is een zangvogel en hoort bij de mezenfamilie. Hij is gemeten van de punt van de snavel tot de punt van zijn staart, 14 centimeter.

De koolmees zit graag in tuinen en zoekt daar in de zomer naar insecten.

In de winter als er bijna geen insecten te vinden zijn eet hij zaden, noten en bonen. In het voorjaar lokt het mannetje, (te herkennen aan de brede streep op zijn borst; net een stropdas) een vrouwtje (te herkennen aan de smalle kortere stropdas) door een fel gezang.

Het vrouwtje bouwt een nest, vaak van mos en haar in een boomholte, een gat in de muur of in een nestkast.

Van april tot augustus legt ze een of twee legfels met ieder 5 tot 12 roodgestippelde witte eitjes. Ze blijft er ongeveer veertien dagen op zitten.

Als de eitjes uitgekomen zijn duurt het nog bijna drie weken tot de jongen het nest verlaten.

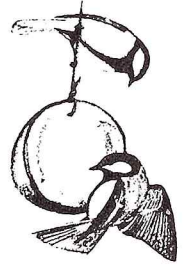

En al die tijd vliegen pa en pa koolmees heen en weer om voedsel te halen. Als je je zelfgemaakte nestkast van de jeugdclub hebt hangen of een andere met een koolmezengezin moet je eens tellen hoe vaak er voedsel komt voor de jongen. Na het uitvliegen moeten de jongen al na één tot twee weken voor zichzelf kunnen zorgen.

En dat dat niet altijd lukt blijkt wel uit de vele dode koolmeesjes die overal gevonden worden.

Horen we nog eens wat er in jullie nestkast gezeten heeft?

Probeer er bij te zetten wanneer je de eerste keer de koolmezen zag, hoelang het vrouwtje op de eieren zat en hoelang ze gevoerd werden voor ze uitvlogen.

Adressen waar je je tekening, werkstuk, verslag van een clubavond, je koolmezengegevens of wat dan ook, kunt inleveren, als het maar met de natuur te maken heeft:

Breun Jansen, Eikeboom 31
Gerard van Ruiten, Verdijkstraat 9
Harry van de Warenburg, Grondzeilerweg 9
Gerrie Monfils, in de Hak-al-bus in de Ketelvink.

Waaruit onze vogelnamen zijn ontstaan.

En als je dan een vogelnaam gevonden hebt in een vogelboek lijkt het soms zo'n vreemde naam. Maar wie in het boekje van Henk Blok verder gaat kijken, komt tot de ontdekking dat er vaak een simpele verklaring is.

Henk Blok heeft in dit boekje gegevens verzameld over de oorspronkelijke betekenis van de officiële namen van een aantal in Nederland in de natuur voorkomende vogels (1988).

Om bij de zwaluwen te beginnen:

zwaluw : middennederlands = swaluwe
oud hoogduits = swalwa
oudengels = swealwe
Betekenis is onbekend. Gedacht is aan verwantschap met eng. to shake = heen en weer slingeren, golven, zwalken. Het woord zou dan verband houden met de zwenkende vlucht.

boerenzwaluw : Komt veel voor nabij en in boerderijen.

oeverzwaluw : Is genoemd naar het nestelen in stijle oevers en walkanten.

nachtzwaluw : Wordt in de schemering actief en jaagt op insecten en nachtvlinders.

gierzwaluw : Gelukkig niet genoemd naar een gierlucht, maar wel naar het schel gierend geluid vooral in de broedtijd tijdens het vliegen.

En zo gaat Henk Blok verder, met vele andere vogels.

Wat te denken van dodaars: dot = dikke en wollige pluk. Zo ziet zijn aars of achterlijf er uit. Dit is het weer voor deze keer.

Tot ziens, bels of schrijfs.

Gerrie Monfils,
De Limiet 5
4131 NR Vianen
tel.: 03473 - 77638

Winterstootvogeltelling van 17 januari 1992.

Op zaterdag 17 januari jl. heeft de jaarlijkse winterstootvogeltelling weer plaatsgevonden. Na een kopje koffie werd besloten om met 2 auto's en 1 fietsploeg (Kars) uit te rukken. De 'fanatieke' oudere jeugdleden lieten het helaas deze dag afweten. Het was die ochtend zwaar bewolkt, ongeveer 6 graden en windstil. Omstreeks 11 uur klaarde het wat op en kwam het zonnetje door.

Er werden 3 soorten stootvogels in het telgebied (zie kaart) waargenomen. Zoals de afgelopen jaren werd de buizerd (41 exx.) het meest aangehouden met op duidelijke afstand de torenvalk (10 exx.) en 1 sperwer.

Op het kaartje staan 47 buizerden getekend, waarvan 6 exemplaren buiten het telgebied van de N.V.W.C. vallen. Het aantal torenvalken, 19 minder dan vorig jaar, daalde spectaculair. Dit zou te maken kunnen hebben met een verminderd voedselaanbod van muizen deze winter.

Tabel resultaten van tellingen van 1980 t/m 1992.

Soort:	'80	'83	'84	'85	'86	'87	'88	'89	'90	'91	'92
-----	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
Buizerd	26	44	38	55	34	27	34	25	35	33	41
Ruigpootbuizerd	1	2	-	2	-	1	-	-	-	-	-
Torenvalk	21	15	14	3	9	3	15	15	27	29	10
Sperwer	3	9	9	8	3	-	-	5	2	2	1
Blauwe kiekendief	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rode wouw	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Zeearend	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Havik	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
-----	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
Totaal:	52	71	62	68	47	31	49	46	64	64	52
=====	===	===	===	===	===	===	===	===	===	===	===

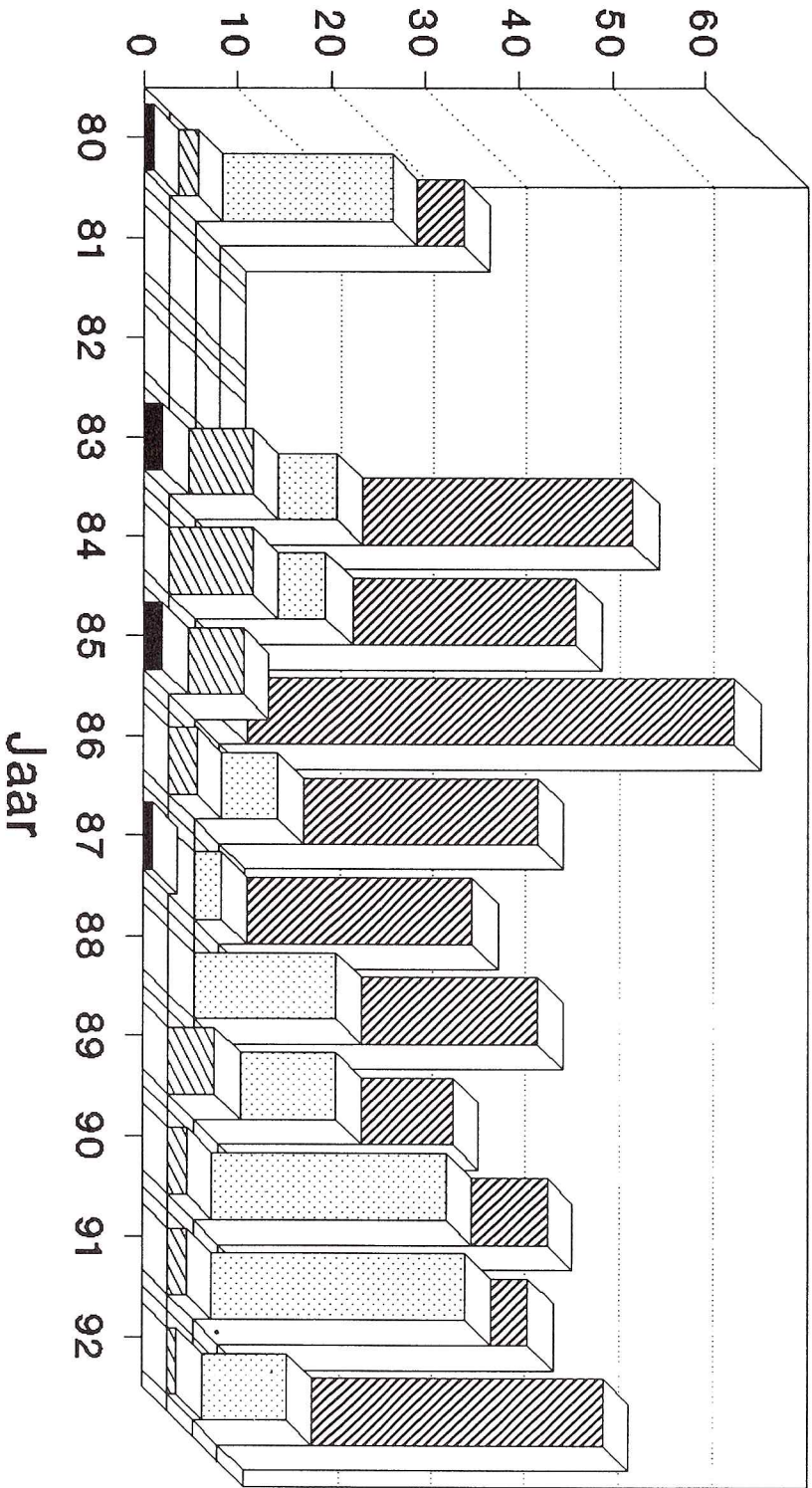
Vorig jaar had ik de mogelijkheid geopperd dat we deze winter meer torenvalken dan buizerden zouden tellen. Van deze voorspelling is dus helemaal niets terecht gekomen. Het aantal overwinterende buizerden nam deze winter flink toe, met name bij de rivierkruising bij Wijk bij Duurstede was een flinke concentratie waar te nemen. Het aantal overwinterende torenvalken nam fors af, van 29 naar 10 exx. Er werden 5 vrouwelijke en 5 mannelijke exx. waargenomen. Maar liefst 4 exx. op het industrieterrein nabij Centraal Boekhuis.

Totaal daalde het aantal overwinterende stootvogels in ons telgebied licht. Een lichte stijging van de buizerden en een flinke daling van de torenvalken. Er werd 1 sperwer waargenomen boven Terweijde. De juv. zeearend, die zich eind vorig jaar in de uiterwaarden ophield wil ik niet onvermeld laten. Tot slot wil ik alle tellers bedanken die aan de inventarisatie hebben meegewerkt, t.w.: Breun, Shirley, Gerard, Stephan en de *eenzame fietser* Kars.

Henk Vennix.

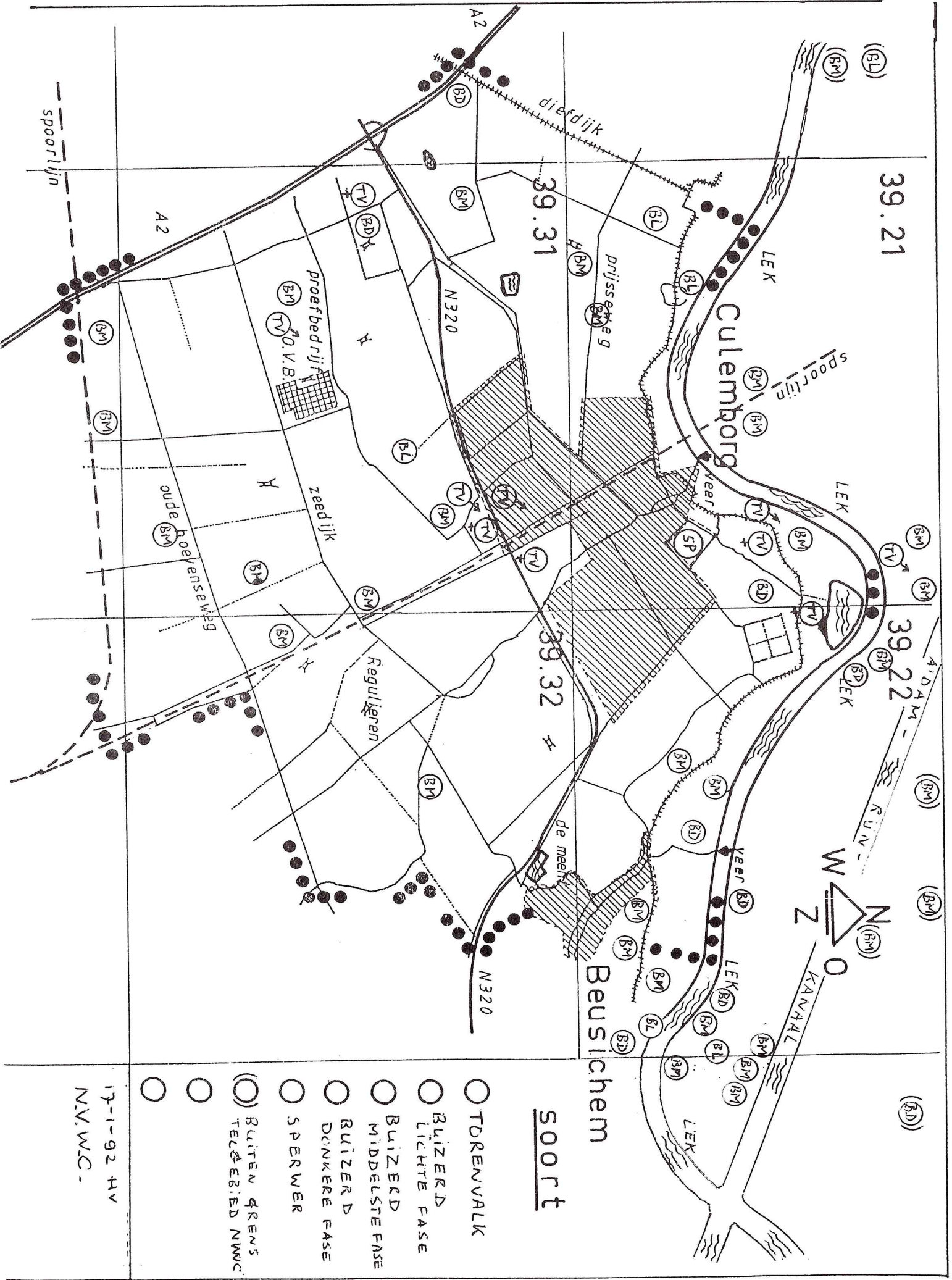
Winter stootvogeltelling 17 januari 1992, N.V.W.C.

Aantal

ruigpootbuzerd
 sperwer
 torenvalk
 buizerd

hv

SOORT

- TDRENVALK
- RIJZERD LICHTE FASE
- RIJZERD MIDDELSTE FASE
- RIJZERD DONKERE FASE
- SPERWER
- BUITEN GREN'S TEGEBIED NWC
-
-

17-1-92 HV
N.V.W.C.

Nieuwe opzet eerste woensdagen van de maand.

Op een van de laatste vergaderingen is besloten om een andere invulling te geven aan de determinatie-avonden, ook wel genoemd *'natuur vraag en antwoord avonden'*. De bedoeling is nu dat vanaf januari deze thema-avonden nieuwe-stijl van start zullen gaan. Wat is nu precies de bedoeling?

- * Doelstelling is informatie-uitwisseling tussen leden die geïnteresseerd zijn in het onderwerp van de betreffende avond. Het betreft dan met name informatie die dieper op het onderwerp ingaat: determinatieproblemen, onderzoeksaspecten, verwerking van onderzoeksresultaten, rapportage, enz.
Behalve informatie-uitwisseling is het van belang meer mensen te betrekken bij de (onderzoeks)activiteiten van de N.V.W.C. Kortom, niet alleen maar zitten en luisteren, maar ook actief meedoen!
- * De thema-avonden kunnen ook gebruikt worden om bijvoorbeeld gegevens van inventarisaties met elkaar te bespreken en uit te werken, of te werken aan de rapportage van inventarisaties. Bovendien is het een goede gelegenheid te bespreken hoe rapporten van de N.V.W.C. er uit moeten zien, en daar ook daadwerkelijk aan te werken. Het zou leuk zijn als er behalve een jaarverslag aan het begin van elk jaar ook een aantal onderzoeksrapporten liggen.
- * Als laatste moet het mogelijk blijven dat mensen dia's, foto's of beschrijvingen van (hen) onbekende dieren of planten meenemen die dan gezamenlijk gedetermineerd kunnen worden.
- * 4 maart
Amfibieën. Onderzoeksmogelijkheden rond Culemborg, soorten, determinatiekenmerken, doorgeven van gegevens, enz.
Paddenwerkgroep en Theo de Jong?
- * 1 april
Vogelonderzoek. Met name zwaluwen in en rond Culemborg, Huis- Boeren-, Gier- en Oeverzwaluw. Opzet van onderzoek, rapportage, veldwerk, enz.
Vogelwerkgroep.
- * 6 mei
Vlinderonderzoek. Mogelijkheden voor deelname aan landelijke onderzoeken van De Vlinderstichting. Voorkomen van soorten rond Culemborg. Gebruiksmogelijkheden van vlinderonderzoek in beheers-adviezen en -evaluatie. Aansluitend op de Vlinderkursus.
Insectenwerkgroep.
- * 3 juni
Zoogdieronderzoek. Informatie over inloopval- len voor muizen, roofdieren, reeën en wat er nog meer in kan. Evaluatie van onderzoek en rapporten van afgelopen jaren.
Zoogdierenwerkgroep.

Na de vakantie kunnen de avonden eventueel worden gebruikt om de resultaten van de verschillende onderzoeken uit te werken en aan de rapportage te werken.

Henkjan Kievit.

Voorstel voor de maanden februari t/m juni

- * 5 februari
De Regulieren, informatie en gelegenheid tot het stellen van vragen omtrent het beleid en beheer door het Geldersch Landschap.
Dhr. Lammertink en Dhr. Frenken of Dhr. Roosen.

Opzet vlinderkursus Natuur- en Vogelwacht Culemborg

In samenwerking met De Vlinderstichting, Wageningen.

Nadat we in de afgelopen jaren cursussen hebben gehouden over vogels, planten en de natuur in het algemeen leek het hoog tijd om eens een vlinderkursus te organiseren. Hieronder vindt u de opzet van deze cursus die bedoeld is voor alle leden van de N.V.W.C. (en zelfs voor niet-leden, die zich vervolgens natuurlijk als lid opgeven). Niet dus alleen voor echte vlinderfreaks, maar voor iedereen die in de natuur is geïnteresseerd. Iedereen die 's zomers, in Nederland of in het buitenland wandelt en daarbij vlinders tegenkomt. Er zal niet alleen worden gekeken naar de herkenning van de verschillende soorten, maar juist ook naar de relaties die vlinders hebben met hun omgeving; met planten, met vegetaties en met landschappen.

Een vlinderkursus moet in de zomer plaatsvinden, omdat dan nou eenmaal de meeste vlinders vliegen. Het kan zijn dat u op vakantie bent en daardoor een cursusonderdeel moet missen. Toch kunt u dan met de cursus meedoen, want de onderdelen zijn los van elkaar te volgen.

Omdat er een aantal excursies bij deze cursus horen hebben we het maximum aantal deelnemers op 30 gesteld. Meer wordt gewoon niet werkbaar. Wilt u zeker zijn van een plaatsje, geeft u dan snel op door het cursusgeld over te maken op de giro van de vogelwacht, o.v.v. '**Vlinderkursus**'.

Het gironummer is: 34.33.351

Cursusduur:	3 avonden en 3 excursies, facultatief 1 excursie verder weg (Brabant, Veluwe).
Data:	7 en 9 mei, 16 en 18 juli, 1 (facultatief), 27 en 29 augustus.
Begeleiding:	Henkjan Kievit, Kars velling.
Kosten:	f 45,00 (incl. cursusmateriaal, exkl. facultatieve excursie)
Cursusmateriaal:	Veldgids 'Dagvlinders van de Benelux', boekje 'Dagvlinders' en los stencilmateriaal (bent u al in het bezit van een van de boekjes, dan is er uiteraard een korting op de cursusprijs).

Globale opzet cursus:

Eerste avond:

Ecologie en biologie van vlinders. Hoe zijn ze opgebouwd, hoe leven ze, hoe gedragen ze zich en hoe maken ze gebruik van het landschap en de plantengroei.

Uitdelen formulieren '**Eerste waarnemingen dagvlinders**' en een korte introductie op dit onderzoekje.

Eerste excursie: De Regulieren

Herkenning voorjaarssoorten. Bekijken van gedrag Oranjetipje (patrouillerende mannetjes, balts, paring en vrouwtjes die eitjes afzetten). Zoeken van eitjes van het Oranjetipje op verschillende afstand van het bos. Metingen aan de waardplanten.

Tweede avond:

Herkenning van dagvlinders. Overzicht van de verschillende families en aandacht voor een aantal moeilijk te herkennen vlinders uit de buurt (dikkopjes, witjes, aurelia's, blauwtjes en zandoogjes).

Tweede excursie: Burense put

Herkenning van dagvlinders, tellingen in verschillende delen van het terrein, vergeleken met tellingen buiten het reservaat.

Derde avond:

Het belang van dagvlinders. Invloed van beheer op vlinders en mogelijkheden om in de tuin meer vlinders te krijgen. Bespreking 'Kroeglopers' en wat kritischer soorten.

Inleiding in het onderzoek naar dagvlinders (Vlinders in het Nederlandse landschap (VNL), Monitoring).

Derde excursie: Spoordijk en omgeving
Voorbeeld van de onderzoeken monitoring en VNL. Herkenning dikkopjes en blauwtjes. Gedragsonderzoek aan de kroeglopers, vergeleken met argusvlinder, icarusblauwtje en zwartsprietdikkopje. Waar zitten de vlinders en hoe verschilt hun gedrag?

Voor meer informatie: Kars Veling (03450 - 17822);
overdag bereikbaar bij De Vlinderstichting (08370 - 24224).

Winterkamp in Gaasterland.

Omdat wij voor de eerste keer met de N.V.W.C. op kamp gingen, werden wij meteen gestrikt om een verhaaltje te schrijven. Hier dus ons verhaal:

Toen we vrijdag aankwamen konden we meteen aan de soep beginnen. 's Avonds het begin van een hele reeks pogingen ons een aantal spelletjes te leren (dank aan Tom, Job, Peter en Paul). Na lekker lang geslapen te hebben om 8 uur opgestaan en op de fiets gestapt.

Onderweg vaak afgestapt om ganzen te bekijken. Ook zagen we een slechtvalk, wat bijzonder scheen te zijn. Bij de eendenkooi troffen we de andere groep aan en kregen een rondleiding.

Na weer een nacht lekker lang geslapen te hebben om 8 uur opgestaan en zijn wij met 3 auto's ganzen gaan bekijken. Evenals gisteren zagen we kol-, brand- en kleine rietganzen. Helaas liet het dwerggansje zich niet onder de telescoop nemen. Tot ieders spijt.

's Middags een rondje Vogelhoek met bokjestampen, zonder enig succes, behalve dat we nog watersnippen zagen.

Deze avond 2 dia-series van het Fryske Gea gezien. Na weer een avond van verwoed spelletjes doen begon het ook een beetje tot óns door te dringen.

Zondagochtend gingen we naar de Mokkebank (op laarzen, au, au!).

Facultatieve excursie: Een zeer vlinderrijke plaats in Brabant of op de Veluwe

Een excursie in de goede tijd van het jaar met de kans op 20 - 25 dagvlindersoorten. Letten op herkenning van de soorten en de binding die ze hebben met hun omgeving.

Toen we in marstempo en onder commando verder gelopen. Onderweg nog vogeltjes gezien waarvan behalve de waterpieper de namen ons zijn ontschoten. 's Middags in de buurt van de Steile Bank gekomen die wij door de dichte mist niet konden ontdekken en waardoor wij alleen enkele eenden en een blauwe kiekendief zagen.

Ook deze avond werd het voor ons weer erg laat, maar daar waren we nu aan gewend. Tot onze spijt was dit onze laatste nacht in de kraakbedden, wat weer goedge maakt werd door tot half 9 te mogen uitslapen. Daardoor waren we erg fit en kon iedereen opgewekt aan het schoonmaken. Toen het huis brandschoon was begon het afscheid.

Nadat iedereen in de auto was gestouwd, begon de lange reis naar huis, waarvan de meesten waarschijnlijk niet veel meegemaakt hebben.

Al met al was het een erg gezellig kamp, maar volgens de echte vogelaars (wij niet dus) met weinig bijzonders. De gezelligheid maakte echter alles weer goed.

Vermist: 1 rode wollen sok. Indien gevonden, gaarne even een belletje naar tel.: 20361

Annette Bouwman
&
Geertje Lutgers

Uileballen/braakballen

Wil iedereen die braakballen toegezegd heeft ervoor zorgen dat ze vóór de uilenavond op 28 februari a.s. bij mij of in de Ketelvink zijn.

Heeft u ze nog niet toegezegd, maar wilt u ze wel afstaan voor de jeugdavond, geef dan even een belletje (03473 - 77638) en ze worden opgehaald.

Gerrie Monfils

Een beter milieu begint bij jezelf?

Inderdaad, iedereen kan zelf al veel doen om ons milieu te verbeteren. Hoe vaak is de uitspraak niet te horen dat de industrie eerst maar moet stoppen met lozingen en dat de overheid maar meer maatregelen moet nemen. Deze opmerkingen zijn zeker waar, maar als de industrie en de overheid niet het goede voorbeeld geven, waarom zou je dat dan zelf niet doen? Hieronder volgen een aantal voorbeelden van wat je zelf kunt doen.

De auto:

Ja, alweer de auto, hoor ik de automobilisten onder u al zuchten. Voor ik verder ga moet ik wel bekennen dat ik zelf een auto bezit en hem af en toe gebruik. Dit stukje over de auto is voornamelijk een reactie op het artikel in de Hak-al van december 1991, over de recycling van auto-onderdelen.

In eerste instantie lijkt dit goed voor het milieu, totdat je er verder over na gaat denken.

Waarom wordt het merendeel van de auto's gesloopt (ik heb het nu niet over schade-auto's)? Juist, de auto is "*versleten*". De levensduur van een auto wordt tegenwoordig gesteld op ongeveer vijf jaar, terwijl de meeste auto's tegenwoordig toch wel tien jaar meegaan. Tien jaar is echter erg kort wanneer je bedenkt dat er technieken bestaan om auto's en ook automotoren te maken die veel langer meekunnen. Wanneer een auto langer meegaat (misschien met af en toe het vervangen van een onderdeel) is er minder productie van auto's nodig. Minder productie betekent minder energie- en grondstoffenverbruik (een aantal nieuwe grondstoffen zal altijd nodig blijven). Bij het recyclen van materialen uit auto's is eveneens energie nodig, zoals voor het omsmelten van plastics, glas en metalen. Tevens moeten de nieuwe auto's geverfd worden, wat ook weer een extra belasting voor ons milieu betekent. Echter het produceren van auto's met een lange levensduur komt neer op verminderde verkoopcijfers en dus lagere winsten.

Kortom, het recyclen van auto-onderdelen is goed, maar levert een zeer geringe milieuwinst op. De auto-industrie laat een mooi gezicht zien, maar wil in feite niets oplossen en geen geld beschikbaar stellen om de werkelijke problemen op te lossen. Daarmee kom ik dan bij het brandstofverbruik van de auto. Tijdens de productie van de auto is al veel energie verbruikt. De auto zelf verbruikt tijdens zijn 'leven' echter zeer veel energie. Het brandstofverbruik verschilt sterk per auto. Er zijn auto's die zeer veel brandstof verbruiken en er zijn auto's die niet zo veel brandstof verbruiken. Dat uitlaatgassen schadelijk zijn voor ons milieu wordt wel bekend geacht, maar wat vaak vergeten

wordt is het proces van aardolie tot benzine, dieselolie of LPG. Denk daarbij aan de aardolie-winning (Kuwait, Siberië), het olietransport (Exxon Valdez, Amoco Cadiz) en het raffineren van de ruwe olie (Shell-raffinaderij Europoort). Deze voorbeelden mogen toch schadelijk voor het milieu heten. De konklusie die je hieruit kunt trekken is dat bij een lager brandstofverbruik de bijdrage aan de milieuverontreiniging rechtstreeks (uitlaatgassen) en indirect (het hierboven genoemde proces) lager is dan bij een auto met een hoger brandstofverbruik. Wanneer u een auto wilt kopen, let dan goed op het brandstofverbruik (vraag bij de dealers of desnoods de importeur om een zuinige auto) en bedenk waar u de auto voor nodig heeft. Een auto met vierwielaandrijving of met een te zware motor verbruikt veel meer brandstof dan een kleinere auto met een lichte motor. Koop uw auto niet als prestige-objekt, maar waar hij voor bedoeld is: als gebruiksvoorwerp. Behalve door een auto met een lager brandstofverbruik te kopen kunt u nog meer doen om het brandstofverbruik en de uitstoot van uitlaatgassen terug te dringen. Een katalysator helpt om de uitlaatgassen schoner te maken, maar niet om het brandstofverbruik en CO₂ ("broeikasgas") terug te dringen en dus niet om de problemen bij de oliewinning, transport en raffinage op te lossen. Uw rijgedrag kan een belangrijke bijdrage aan de vermindering van het brandstofverbruik leveren. Het is heus niet stoer om snel weg te rijden of hard te remmen en de tijdwinst is nihil. Ook de tijdwinst van hard rijden is zeer gering ten opzichte van het extra brandstofverbruik. De maximum snelheden op de Nederlandse wegen zijn derhalve ook veel te hoog. Zo zou op de autowegen en de autosnelwegen de maximum snelheid teruggebracht moeten worden tot 80 km/uur en op de overige wegen buiten de bebouwde kom tot 60 km/uur. Zolang de maximumsnelheden niet verlaagd worden van overheidswege kunt u, wanneer u iets om ons milieu en de natuur geeft, zelf uw snelheid verlagen.

Een ander belangrijk aspect is wanneer maakt u gebruik van de auto. Veel mensen nemen voor

afstanden beneden de 10 km. ook de auto, zelfs als het goed weer is en ze niets hoeven te vervoeren. Voor afstanden beneden de 10 km. kunt u beter de fiets nemen, eventueel met fietstassen. Dit is niet alleen beter voor het milieu. Ook uzelf zult fitter en gezonder worden en het is nog goed voor de lijn ook (hoeft u niet meer op uw vrije dag te gaan joggen).

Er zijn nog altijd mensen die, wanneer ze bijvoorbeeld van Culemborg naar hun werk in Utrecht of Amsterdam gaan, de auto nemen. Dit is wel een zeer absurde situatie, aangezien er een goede openbaar-vervoer-verbinding is. Dus mensen denk na over het autogebruik, gebruik de auto niet onnodig, pas uw rijgedrag aan en neem vaker de fiets of het openbaar vervoer.

Afval:

Over het scheiden en verminderen van afval hoef ik u weinig meer te vertellen, dit wordt tegenwoordig uitgebreid door de overheid en reinigingsdiensten gedaan.

Je kan om de hoeveelheid afval te verminderen letten op de soort verpakking, is deze wel of niet herbruikbaar? Ook kan je bijvoorbeeld brood-, groente- en fruitzakken weer meenemen naar de winkel om deze opnieuw te vullen. Papier wat enkelzijdig gebruikt is, heeft nog een tweede zijde. Deze kunt u ook beschrijven voordat u het bij het oud papier gooit. Grote enveloppen zijn vaak makkelijk nog een keer te gebruiken voordat u ze met het oud papier meegeeft.

Jeugdprogramma Oudere jeugd / senioren

14 februari - Dhr. J. Frankenhuizen houdt voor de jeugdclub een lezing over reptielen. 19.00 - 20.00 uur.

21 februari - GEEN JEUGDCLUB i.v.m. lezing over libellen.

28 februari - Thema: uilen o.l.v. Henkjan. Aansluitend (21.00 uur) is er voor iedereen een uilenexcursie o.l.v. Kars Veling.

6 maart - GEEN JEUGDCLUB i.v.m. voorjaarsvakantie.

20 maart - GEEN JEUGDCLUB i.v.m. lezing over de Veluwe.

27 maart - Thema: voorjaarsvogels o.l.v. Henkjan Kievit.

10 april - GEEN JEUGDCLUB i.v.m. lezing Voornse duinen.

17 april - GEEN JEUGDCLUB, vakantie.

Energie:

Informatie over vermindering van het energieverbruik in huis en op kantoor kunt u voldoende bij de energiebedrijven krijgen. Belangrijk is in ieder geval de verwarming/kachel niet té hoog te zetten en zoveel mogelijk gebruik te maken van spaarlampen. Ook het stoken van een tegelkachel op hout is aan te bevelen boven het stoken op een fossiele brandstof (bij houtstook, met herplant, is een kringloop van o.a. CO₂ mogelijk). Elektrische apparaten niet onnodig aan laten staan, ook uw computer niet (zowel thuis als op kantoor) en de PC niet voor spelletjes gebruiken.

Dit is slechts een kleine greep uit de milieumaatregelen die u zelf kunt nemen. Natuurlijk zondigt iedereen wel eens, maar als u het milieu en de natuur (de "*natuur*" is afhankelijk van een gezond milieu) lief heeft, gedraagt u zich er dan zoveel mogelijk naar. Of denkt u dat God óns komt helpen wanneer wij de aarde vernietigd hebben? Bedenk dat geld niet eetbaar is en je gezondheid en welzijn met geld niet kunt kopen!!!

Arjan van der Veen.

24 april - GEEN JEUGDCLUB, vakantie.

1 mei - Thema: vlinders. Voorbereidend fenologieonderzoek o.l.v. Henkjan Kievit.

8 mei - Berry Lucas houdt voor de jeugdclub een lezing over vissen. 19.00 - 20.00 uur.

15 mei - GEEN JEUGDCLUB i.v.m. lezing over Botswana.

22 mei - Thema: amfibieën o.l.v. Henkjan Kievit.

29 mei - GEEN JEUGDCLUB, vakantie.

26 juni - Slot- en evaluatie-avond o.l.v. Henkjan Kievit.

De oudere jeugdavonden beginnen, tenzij anders vermeld, om 20.15 uur en duren tot 21.00 uur.

Inlichtingen over de oudere jeugdactiviteiten bij: Coördinator, Henkjan Kievit, Lange Havendijk 34, 4101 AT Culemborg; tel.: 03450 - 21425.

Jeugdprogramma

7 februari - Stempels maken van aardappelen o.l.v. Gerrie Monfils.
Meebrengen: mesje.

14 februari - Speciaal voor de jeugdclub o.l.v. Leo v.d. Kooij komt dhr. J. Frankenhuizen een lezing houden over reptielen.

21 februari - GEEN JEUGDCLUB i.v.m. lezing over libellen.

28 februari - Thema: Uilen o.l.v. Henk Vennix.

6 maart - GEEN JEUGDCLUB i.v.m. voorjaarsvakantie.

13 maart - Gipsafdrukken maken o.l.v. Leo v.d. Kooij.

27 maart - Thema: vogelgeluiden o.l.v. Kars Veling.

3 april - Speurtocht in de Plantage o.l.v. Kars Veling en Leo v.d. Kooij. Verzamelen om 19.00 uur bij de ingang in de Wilhelminadreef. Dus **NIET** in de Ketelvink.

10 april - GEEN JEUGDCLUB i.v.m. lezing over de duinen van Voorne.

17 april - GEEN JEUGDCLUB i.v.m. paasvakantie.

24 april - GEEN JEUGDCLUB i.v.m. paasvakantie.

1 mei - Excursie naar de Uiterwaarden van Culemborg o.l.v. Kars Veling en Leo v.d. Kooij. Fiets meebrengen.

8 mei - Speciaal voor de jeugdclub o.l.v. Gerrie Monfils houdt Berry Lucas een lezing over vissen.

15 mei - GEEN JEUGDCLUB i.v.m. lezing over Botswana.

22 mei - Inrichten expositie jeugdactiviteiten (23 mei) o.l.v. Gerrie Monfils. Op deze avond krijg je een opdracht mee voor 19 juni.

23 mei - "OPEN HUIS" van 14.00 tot 16.00 uur in de Ketelvink. Thema expositie: Jeugdactiviteiten. Iedereen is welkom. Ook ouders, burens, kennissen, schoolvrienden, de juf of de meester, dus iedereen.

29 mei - GEEN JEUGDCLUB

5 juni - Excursie o.l.v. Henkjan Kievit naar de Zump. Fiets meebrengen.

12 juni - Verwerking gegevens van 5 juni uit de Zump, o.l.v. Leo v.d. Kooij.

19 juni - Compositie maken van planten o.l.v. Gerrie Monfils. Meebrengen: de opdracht van 22 mei.

26 juni - Laatste jeugdclubavond voor de grote vakantie. Thema: verrassing o.l.v. Gerrie Monfils.

De jeugdclubavonden beginnen, tenzij anders vermeld, om 19.00 uur en duren tot 20.00 uur.

Inlichtingen over de jeugdclubactiviteiten bij:

Coördinator Leo v.d. Kooij, Vliegerweg 3,
4101 JK Culemborg tel.: 03450 - 15450.

Kars Veling	tel.: 03450 - 17822
Henkjan Kievit	tel.: 03450 - 21425
Henk Vennix	tel.: 03450 - 14382
Gerrie Monfils	tel.: 03473 - 77638

* * * * *

Biebnieuws

De bibliotheek van de N.V.W.C. die normaal elke vrijdagavond tussen 19.00 en 20.00 uur open is in de Ketelvink is, in verband met de komende feestdagen, gesloten op:

vrijdag 6 maart 1992
vrijdag 17 april 1992
vrijdag 24 april 1992
vrijdag 29 mei 1992

En voor diegenen die het nog niet weten: u kunt uw natuurtijdschriften bij ons kwijt en alle soorten boeken. Wat wij niet in de N.V.W.C.-bibliotheek kunnen plaatsen, kunnen we verkopen/ruilen bij een tweedehands boekenzaak.

Cor Maurice en Gerrie Monfils

CONGRES VERANTWOORD FAUNABELEID

STICHTING KRITISCH FAUNABEHEER
NEDERLANDSE VERENIGING TOT BESCHERMING VAN DIEREN
KONINKLIJKE NEDERLANDSE NATUURHISTORISCHE VERENIGING
NEDERLANDSE JEUGDBOND VOOR NATUURSTUDIE
STICHTING HET VOGELJAAR; STICHTING MONDIAAL ALTERNATIEF

Bovenstaande organisaties, met de Stichting Kritisch Faunabeheer als initiatiefnemer, organiseren op **zaterdag 4 april 1992** een congres "Verantwoord Faunabeleid".

Medewerking wordt verleend door:

- Stichting Duinbehoud
- Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels
- Instituut voor Natuurbeschermingseducatie
- Stichting ter Bevordering van de Zoogdierbescherming en de Zoogdierstudie in de Benelux (uitgever 'Huid en Haar')
- Stichting Natuur en Milieu
- Stichting Apeldoornse Milieu-organisaties

Doel: Te komen tot uitspraken over hoofdlijnen voor een ethisch, maatschappelijk en biologisch verantwoord faunabeleid in Nederland en voor de daartoe vereiste wetgeving.

Plaats: De Reehorst in Ede.

Congresvoorzitter: Mr. P.C.E. van Wijmen, advocaat te Breda en lid van de Natuurbeschermingsraad.

Als uitgangspunten voor het congres zijn zes stellingen geformuleerd:

1. In het wild levende dieren moeten zoveel mogelijk met rust worden gelaten. Zij dienen in beginsel algehele bescherming te genieten. Ingrijpen is alleen gerechtvaardigd en toegestaan als daar zwaarwegende redenen voor bestaan. Aantalsregulatie moet in beginsel aan natuurlijke processen worden overgelaten.
2. In het wild levende dieren behoren niet - zoals in de huidige wetgeving - "zaken van niemand" (res nullius) te zijn: zij vormen een gemeenschapsbezit. Derhalve draagt de gemeenschap, in het bijzonder de overheid, verantwoordelijkheid voor wat er met hen gebeurt. Geen enkele (grote of kleine) belangengroep heeft in dit opzicht exclusieve rechten of recht op een voorkeursbehandeling, ook niet de terrein-eigenaar.
3. Dieren die in Nederland in het wild voorkomen, genieten wettelijke bescherming, ook indien zij zich bevinden in omrasterde terreinen, in kooien of anderszins in gevangenschap.

4. Alle in Nederland in het wild levende zoogdieren en vogels moeten onder hetzelfde beschermingsregiem vallen, zoals dat nu al in de Vogelwet en in of krachtens de Natuurbeschermingswet is geregeld. Het begrip "wild" ter aanduiding van een groep diersoorten is onbruikbaar bij het formuleren van een verantwoord faunabeleid en er is dan ook geen reden in de wetgeving een apart regiem voor "wild" in stand te houden.
5. De totstandkoming van een algemene Faunawet (of Flora- en Faunawet) is dringend gewenst.

Als deze vijf uitgangspunten worden aanvaard, komt de vraag:

Wanneer is ingrijpen gerechtvaardigd en wat zijn daarvoor zwaarwegende redenen? Dat wordt per diergroep bekeken. Daarbij geldt als uitgangspunt:

6. Indien ingrijpen onvermijdelijk en nodig is, gebeurt dat alleen met toestemming van de overheid. Daarbij heeft incidenteel ingrijpen de voorkeur boven permanent en hebben niet-gewelddadige middelen de voorkeur boven gewelddadige. Gewelddadige middelen zijn alleen geoorloofd, als alle andere middelen falen.

Deelonderwerpen voor de discussiegroepen zijn:

1. onschadelijke vogels (elf soorten) en meeuwen
2. ganzen en zwanen
3. eenden, meerkoeten en duiven
4. kraaiachtigen
5. hazen, konijnen en fazanten
6. vossen en andere predatoren
7. reeën
8. herten en wilde zwijnen

Nadere inlichtingen (o.a. inschrijving) bij:

G.J. van Weess, Zinkweg 14B,
7335 DL Apeldoorn; tel.: 055 - 422873

S.H.D. Voss, Olieslagerhorst 103,
7328 NM Apeldoorn; tel.: 055 - 421362

Mw. A.P. de Jong, Amsteldijk Noord 135,
1183 TJ Amstelveen; tel.: 020 -6410798

EXCURSIE- EN AKTIVITEITENPROGRAMMA

**** INDIEN NIET VERMELD, DAN VERTREKKEN ALLE EXCURSIES VANAF "DE KETELVINK" ****

zaterdag 8 februari 1992:

Nestkasten timmeren in Ketelvink. Aanvang: 09.00 uur.

maandag 10 februari 1992:

Werkgroepenvergadering; Aanvang: 20.00 uur.

maandag 17 februari 1992:

Algemene maandelijks vergadering; aanvang: 20.00 uur.

vrijdag 21 februari 1992:

Dia-avond "Libellen". Aanvang: 20.00 uur. Konvo volgt!

vrijdag 28 februari 1992:

Uilenexcursie. Vertrek: 21.00 uur o.l.v. Kars Veling en Henk Vennix.

zaterdag 29 februari 1992:

Zoogdierensporen zoeken en bekijken in Regulieren of Beesdse Veld o.l.v. Gerard van Ruiten. Vertrek: 09.00 uur. Terug: circa 11.00 uur.

woensdag 4 maart 1992:

Thema-avond: Amfibieën.
Onderzoeksmogelijkheden rond Culemborg, soorten, determinatiekenmerken, doorgeven van gegevens, enz.
Paddenwerkgroep en Theo de Jong?
Aanvang: 20.00 uur.

zaterdag 7 maart 1992:

Tuinwerkzaamheden en schoonmaken clubhuis.
Vanaf: 09.00 uur.

maandag 9 maart 1992:

Werkgroepenvergadering; aanvang: 20.00 uur.

maandag 16 maart 1992:

Algemene maandelijks vergadering; aanvang: 20.00 uur.

woensdag 18 maart 1992:

UITERSTE INLEVERDATUM KOPY VOOR HAK-AL NR. 2 - APRIL 1992!!!!

vrijdag 20 maart 1992:

Lezing "*Veluwe*" door dhr. Schuyl. Konvo volgt!

woensdag 1 april 1992:

Thema-avond: Vogelonderzoek. Met name zwaluwen in en rond Culemborg, Huis-, Boeren-, Gieren Oeverzwaluw. Opzet van onderzoek, rapportage, veldwerk, enz.
Aanvang: 20.00 uur.

zaterdag 4 april 1992:

Excursie per auto naar Flevoland. Vooraf aanmelden bij Leo van der Kooij; tel.: 15450.

vrijdag 10 april 1992:

Lezing "*Voorne's Duin*" door Joke Anema. Konvo volgt!

zaterdag 11 april 1992:

Tuinwerkzaamheden, vanaf 09.00 uur.

maandag 13 april 1992 (let op: 2e maandag!!!):

Algemene maandelijks vergadering; aanvang: 20.00 uur.

maandag 20 april 1992 (tweede paasdag!):

Vogelexcursie Nieuwe Zuider Lingedijk o.l.v. Kars Veling. Vertrek per fiets: 07.00 uur.

